cd38_wlps03 530404 เหตุผลของผู้มีปัญญาที่มาศึกษาปฏิบัติธรรม บรรยาย+เจริญภาวนา บรรยายธรรมโดย

พระเทพญาณมงคล วิ. (เสริมชัย ชยมงฺคโล ป.ธ.6) เจ้าอาวาสวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม

เจ้าสำนักและอาจารย์ใหญ่ ฝ่ายวิปัสสนา สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดราชบุรี

พระนิพพาน คืออะไร

ขอถวายความเคารพอย่างสูงแก่พระมหาเถระ และขอถวายความนับถืออย่างยิ่งแก่พระเถรานุเถระทุกองค์ เจริญสุขเจริญพรลูกเณรและก็สาธุชนทุกท่าน วันนี้ก็เป็นวันศึกษาธรรมะ หรือศึกษาหลักธรรมของพระพุทธเจ้า และฝึกปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ความจริงเรื่องเหตุและผลของมนุษย์เราผู้มีปัญญาพึงต้องตั้งใจศึกษาและปฏิบัติธรรมนั้นได้กล่าวมาหลายครั้งแล้ว แล้วก็ถ้าไม่ตั้งใจศึกษาและปฏิบัติธรรมตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เมื่อมีความหลงผิด ไม่รู้ บาป บุญ คุณ โทษ ตามที่เป็นจริง ไปประพฤติผิดศีลผิดธรรม หรือผิดจากธรรมนองคลองธรรมแล้วก็จะมีผลเป็นโทษ มีความทุกข์เดือนร้อน ทั้งในภพชาติปัจจุบันและในภพชาติต่อ ๆ ไปไม่มีที่สิ้นสุด เรื่องนี้ได้เคยกล่าวมาบ่อยๆ ตั้งแต่เปิดให้มีการศึกษาอบรมหลักธรรมและปฏิบัติพระสัจธรรมมานานแล้วตั้งแต่ตั้งวัด แม้ก่อนที่จะตั้งเป็นวัด เป็นสำนักปฏิบัติธรรม และก็เป็นสำนักเรียนพระปริยัตติธรรมอีกด้วย ที่กล่าวเกริ่นมานี้ก็เพื่อที่อยากจะให้ทราบว่า เรื่องที่กล่าวมานี้อาตมาได้กล่าวมาหลายครั้งแล้ว แต่ว่าก็เว้นไปนานอีกเหมือนกันจากครั้งสุดท้ายที่ได้เคยกล่าวมา ก็มาเห็นท่านที่มาศึกษาและปฏิบัติธรรมใหม่ ๆ อีกหลายท่าน ก็เห็นสมควรว่าเราจะพูดเรื่องนี้กันอีกทีหนึ่งเพื่อทำความเข้าใจว่า “ทำไมเราต้องศึกษาและปฏิบัติธรรม ตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า” ในเรื่องนี้เห็นมีญาติโยมที่มาใหม่หลายท่าน ก็เลยอยากจะเล่าความเป็นมาเป็นไปตั้งแต่อดีตสมัยพุทธกาล สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรานั้น ก่อนที่จะได้บรรลุคุณธรรม คือตรัสรู้พระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ญาณเครื่องช่วยให้ตรัสรู้ คือ เห็นแจ้ง รู้แจ้งในสภาวธรรม และอริยสัจธรรมตามที่เป็นจริง และรู้ทั่วความเป็นไปของสัตว์โลกทั้งหลายในกามภพ คือ ภพที่เสพกาม ได้แก่ภพมนุษย์ และก็ภพของเทพยดา เรียกว่าเทวโลก และภพภูมิที่เป็นทุคติที่ไม่เจริญได้แก่ภพภูมิของสัตว์เดรัจฉาน เปรต สัตว์นรก อสุรกาย เป็นต้น และภพภูมิที่สูงขึ้นไปอีกที่ไม่เสพกาม ก็คือพรหมโลก โลกของรูปพรหมณ์ สูงขึ้นไปถึงโลกของอรูปพรหมณ์ เรียกว่า อรูปโลก ความเป็นไปของสัตว์โลกทั้ง 3 นี้ เราที่เป็นมนุษย์นี่ ไม่ได้รู้ ไม่ได้เห็นหรอกทั้งหมด เพียงรู้เห็นบางส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน และสัตว์เดรัจฉาน ที่เห็นปรากฏในภพภูมิเดียวกันคือโลกมนุษย์นี่แหระ อื่นนอกนั้นเราไม่รู้ ไม่เห็นโดยมาก เว้นแต่ผู้ที่ได้ศึกษาสัมมาปฏิบัติดีแล้ว จึงจะสามารถรู้เห็นได้ แต่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ทรงเห็นแจ้ง ทรงรู้แจ้งโลกด้วยพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ คือ ญาณเป็นคุณเครื่องช่วยในการตรัสรู้อันยอดเยี่ยม เป็นญาณอันหยั่งรู้ความเป็นไปของสัตว์โลกทั้งหลาย แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล ไม่มีประมาณ นี่พระองค์ทรงเห็นแจ้ง รู้แจ้ง แทงตลอดรู้ความเป็นไปของสัตว์โลก รู้สภาวะของธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ที่มีชีวิต มีวิญญาณครอง อย่างเช่นสัตว์โลก

ทั้งหลาย และที่ไม่มีชีวิต ไม่มีวิญญาณครอง บันดาที่มีอยู่ในภพ 3 ในจักรวาลนี้ และหรือจักรวาลอื่น ๆ นับแสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล อันไม่มีประมาณนั้น พระพุทธองค์ได้ทรงเห็นแจ้ง แทงตลอดทั้งสิ้น และได้ทรงเห็นแจ้ง รู้แจ้ง และตรัสรู้ถึง **ภูมิธรรม** แต่ไม่เรียกว่าภพ พระพุทธองค์ทรงตรัส**เรียกว่าอายตนะ คือ พระนิพพาน ที่สถิตอยู่ของพระนิพพานธาตุ** ขอพระอรหันต์ขีณาสพขึ้นไปจนถึงของพระพุทธเจ้า ที่ตรัสรู้พระอริยสัจ 4 ความจริงแท้ 4 ประการ บรรลุมรรคผล นิพพาน เป็นพระอรหันต์ขีณาสพ ผู้เป็นสาวกก็ดี ผู้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าก็ดี ผู้เป็นพระสัพพัญญูพุทธเจ้าก็ดี ทั้งหมดนี้เมื่อแตกกายทำลายขันธ์แล้ว คือตายแล้ว พระนิพพานธาตุของท่าน สถิตอยู่ในอายตนะ คือ พระนิพพานนั้น เพราะเป็นธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง เป็นอมตะธรรม เป็นธรรมที่ไม่ตาย มีอสังขตะลักษณะ คือ เมื่อตั้งอยู่นับตั้งแต่วันบรรลุคุณธรรมนี้ ตั้งแต่ยังครองเบญขันธ์ คือ ยังมีชีวิตอยู่ เรียกว่าขั้นบรรลุ**สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ คือ บรรบุพระพิพพานธาตุในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่** ครองเบญจขันธ์อยู่ ต่อเมื่อเบญขันธ์แตกทำลายแล้ว พระนิพพานธาตุของท่านไม่ได้สูญหายตามไปด้วย แต่มีที่สถิตอยู่ชื่อว่าอายตนะ คือ พระนิพพาน นั่นแหระเป็นที่สถิตอยู่ของพระนิพพานธาตุ เรียกว่า อายตนะ คือ พระนิพพาน เมื่อท่านทั้งหลายเหล่านั้น เบญจขันธ์แตกดับ คือ ตายแล้ว ไม่ว่าจะอยู่ในภพภูมิใดในภพ 3 นี้ พระนิพพานธาตุของท่านจะเห็นอยู่ที่นั่นทั้งหมด ตั้งแต่พระพุทธเจ้าองค์ก่อน ๆ นับถอยหลังไป นับไม่ถ้วน ทั้งพระอรหันต์ขีณาสพนับไม่ถ้วน พระปัจเจกพุทธเจ้านับไม่ถ้วน อยู่ในอายตนะ คือ พระนิพพาน ในอดีตถอยหลังไปนับไม่ถ้วน จนถึงพระพุทธเจ้าองค์ต้น ๆ ที่มีบารมีแก่ ๆ มาจนถึงปัจจุบัน นี่พระพุทธองค์ทรงเห็นแจ้ง แทงตลอดทั้งหมดสิ้น จึงได้นำธรรมะนั้นมาสอนเรา พระองค์ทรงได้ตรัสรู้ทั้งสภาวธรรมและอริยสัจธรรมตามที่เป็นจริงว่า ธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งทั้งหลาย บรรดาที่มีชีวิต มีวิญญาณครอง หรือไม่มีชีวิต ไม่มีวิญญาณครองอย่างเช่นสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก นอกจากมนุษย์และสัตว์โลกทั้งหลายที่มีชีวิต มีวิญญาณครองนั้นเป็นสภาพที่เป็นเอง ที่เรียกว่ามีสามัญลักษณะอยู่ 3 ประการ

พุทธดำรัสของพระพุทธเจ้า “ธรรมที่ไม่ตาย”

สามัญลักษณะอยู่ 3 ประการ คือ เป็นสภาพไม่เที่ยงต้องเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัยที่ปรุงแต่ง ลงท้ายแตกสลายหมดสภาพเดิมของมันไป ไม่มีอะไรเป็นแก่นสารสาระ ในความเป็นของเที่ยง ในความเป็นสุขที่ถาวร และไม่มีสาระหรือเว้นจากสาระ ในความเป็นตัวตน บุคคล เรา ของเรา ของเขา หรือของใคร แต่ผู้ใดทั้งสิ้น ชื่อว่าเป็นอนัตตา นี้เป็นสภาพของธรรมชาติที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ชื่อว่า **สังขาร หรือมีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า สังขตธรรม** ธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง ซึ่งมีสังขตลักษณะว่า เมื่อตั้งอยู่แล้วก็มีความเปลี่ยนแปลง **ฐิตสฺส อญฺญถตฺตํ ปญฺญายติ** นี้เป็นพระพุทธพจน์ สังขารทั้งหลาย คือสิ่งที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งทั้งหลาย เมื่อตั้งอยู่ เหมือนเราเกิดมาเนี้ย ตั้งอยู่ มีความเปลี่ยนแปลง เปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย **ฐิตสฺส อญฺญถตฺตํ ปญฺญายติ วโย ปญฺญายติ** แล้วก็มีความเสื่อมสลายตามสภาพเดิมของมันไปในที่สุด และ **อุปฺปาโท ปญฺญายติ** นี่ที่สำคัญ ปรากฏความเกิดใหม่ ด้วยเหตุปัจจัยนำให้เกิด แต่คำหรือพระพุทธดำรัสนั้นมีเพียงสั้น ๆ ว่า **ฐิตสฺส อญฺญถตฺตํ ปญฺญายติ** เมื่อตั้งอยู่ปรากฏความแปรปรวน เราก็มาขยายความดูเหตุปัจจัยว่า แปรปรวนเพราะเหตุปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงไป ก็แปรปรวนไปตามเหตุปัจจัยนั้น นี่เราขยายความ และในพระพุทธดำรัสที่ 2 ตรัสว่า **วโย ปญฺญายติ** มีความเสื่อมสลาย คือหมดสภาพเดิมของมันไปในที่สุด นี่ก็เป็นเรื่องที่เราก็

ต้องทำความเข้าใจ เปลี่ยนแปลงไป เปลี่ยนแปลงไป ลงท้ายหมดสภาพเดิมของมันไปในที่สุด เหมือนเราเกิดมาแล้ว แก่ มีความเจ็บไข้ สุขบ้าง ทุกข์บ้าง ไปตามเหตุปัจจัย ก็คือ กรรมต่าง ๆ กิเลส ตัญหา อุปาทาน เป็นต้น หรือ บุญ หรือ บาป เป็นเหตุปัจจัยปรุงแต่งให้เกิดมีตรงนั้น มีเหตุปัจจัยก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตาม เป็นสุขบ้าง เป็นทุกข์บ้าง แก่ไปบ้าง เจ็บไข้ได้ป่วยบ้าง ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ตลอดไป นี่เรียกว่าเป็น อนิจจัง และก็ทุกขัง ทุกขังนี่แปลว่า "ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ตลอดไป" ใครยึดถือด้วยตัญหาและทิฏฐิ แล้วจะเป็นทุกข์ และอนัตตา คือ ลงท้ายหมดสภาพเดิมของมันไป ไม่มีอะไรเป็นสาระในความเป็นของเที่ยง เป็นสุขที่ถาวร หรือเป็นตัวตนถาวรของใครแต่ผู้ใดทั้งสิ้น นี่พระองค์ตรัสรวบยอดในลักษณะของสังขตธรรมว่า "เมื่อตั้งอยู่ ปรากฏความแปรปรวน ปรากฏความเสื่อมสลาย **วโย ปญฺญายติ**" และพระพุทธดำรัสแรกว่า **อุปฺปาโท ปญฺญายติ** ปรากฏความเกิด เกิดนี่หมายถึงเกิดใหม่ ด้วยเหตุปัจจัยที่สืบต่อ ได้แก่ อวิชชา ตัญญหา อุปาทาน และกรรม เป็นเหตุปัจจัยให้เกิดใหม่ เหมือนมีเมล็ดพืชที่ต้นเดิมตายแล้วก็ตาม แล้วเมล็ดนั้นก็งอกใหม่ ฉันใดก็ฉันนั้น ก็เป็นไปอย่างนั้นเรื่อย ๆ ไปตามเหตุปัจจัย นี้คือสภาวะความเป็นไปของสัตว์โลก ในภพภูมิทั้ง 3 คือ ใน**กามภูมิ รูปภูมิ และอรูปภูมิ** ในส่วนของกามภูมิ เป็นทั้งสุขติภูมิ ภูมิที่มีความสุข ความเจริญได้บ้าง แต่ก็เปลี่ยนแปลงไปเสมอ ได้แก่ภูมิของเทพยดา ภูมิของมนุษย์ อื่นนอกนั้นเป็นทุกขติภูมิ ภูมิที่ไม่ดี ที่ไปไม่ดี คือไปเกิดไม่ดี เช่น ไปเกิดเป็นสัตว์เดรัชฉานบ้าง ไปเกิดเป็นเปรตบ้าง ไปเกิดเป็นสัตว์นรกบ้าง ไปเกิดเป็นอสุรกายบ้าง นี้ตามเหตุปัจจัยในฝ่ายชั่ว ฝ่ายบาปอกุศล ซึ่งพระพุทธองค์ทรงเห็นแจ้งทรงรู้แจ้ง ในคืนวันเพ็ญเดือนวิสาขะ และในขณะเดียวกันนั้นพระองค์ทรงเห็นแจ้งต่อไปว่า สำหรับภูมิแต่ไม่เรียกว่าภพ ภูมิหมายถึงภูมิของจิตที่พ้นโลก ไม่ติดอยู่ในเหตุปัจจัยที่เกิดความทุกข์เดือดร้อน คือ อวิชชา กิเลส ตัญหา อุปาทาน และกรรมชั่ว ไม่มี ภูมินี้เป็นภูมิของพระอริยสงฆ์ พระอริยเจ้าที่สิ้นกิเลส เหตุแห่งทุกข์ทั้งหมดแล้ว ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง เรียกว่า **วิสังขารธรรม** เป็นธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง เป็นอสังขตธรรม นี่แปลความหมายเดียวกัน เป็นธาตุที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง พระองค์ตรัสคุณลักษณะของธรรมชาตินี้ ความจริงพระองค์ตรัสตั้งแต่พระพุทธดำรัสแรกว่า "**น อุปฺปาโท ปญฺญายติ**" **ไม่ปรากฏความเกิด** "**น วโย ปญฺญายติ**" **ไม่ปรากฏความเสื่อมสลาย** "**น ฐิตสฺส อญฺญถตฺตํ ปญฺญายติ วโย ปญฺญายติ**" **เมื่อตั้งอยู่ไม่ปรากฏความแปรปรวน** ตรงนี้ผู้เข้าถึง รู้ เห็น และเป็น แล้วจะเข้าใจ

ทีนี้อาตมาจะต้องแปลให้โยมฟัง พระองค์ตรัสตรัสไปตามลำดับ จะเรียกว่าอนุโลม หรือปฏิโลมก็แล้วแต่จะเรียก เรียกไปตามลำดับ แต่อาตมาพิจารณาแล้วว่าพระองค์เรียงลำดับจากหัวลงมาท้าย คือผลสุดท้ายมาเป็นคำแรก ทีนี้อาตมาจะแปลความหมายตั้งแต่คำแรก พระพุทธดำรัส คำสุดท้ายมาเป็นความหมายแรก คือ "**น ฐิตสฺส อญฺญถตฺตํ ปญฺญายติ วโย ปญฺญายติ**" นี้ความหมายภาษาไทย "เมื่อตั้งอยู่ ไม่ปรากฏความเปลี่ยนแปลง" เพราะเป็นธาตุธรรมที่ไม่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่ง เป็นธาตุธรรมที่บริสุทธิ์จากเหตุปัจจัยปรุงแต่ง คือ วิชชา กิเลส ตัญหา อุปาทาน และกรรม เป็นธาตุธรรมที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ ที่พระองค์ตรัสว่า น ฐิตสฺส อญฺญถตฺตํ ปญฺญายติ เมื่อตั้งอยู่ไม่ปรากฏความแปรปรวน นี่ให้จำไว้ คือเมื่อบรรลุคุณธรรมในขณะที่มีชีวิตอยู่ คุณธรรมนั้น ธรรมชาตินั้น คือพระนิพพานธาตุนั้น ไม่ปรากฏความแปรปรวน คือไม่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุปัจจัย คือพ้นจากสามัญลักษณะ และตรัสในพระพุทธดำรัสที่ 2 ว่า "**น วโย ปญฺญายติ**" เมื่อไม่ปรากฏความแปรปรวน คือตั้งอยู่อย่างนั้น ก็ไม่ปรากฏความเสื่อมสลาย และเมื่อไม่ปรากฏความเสื่อมสลายก็มา

พุทธดำรัสที่ 1 ว่า "**น อุปฺปาโท ปญฺญายติ**" ไม่ปรากฏความเกิด คือเมื่อไม่ตาย ไม่เสื่อมสลาย ก็เลยไม่ต้องเกิดใหม่ เบ็ดเสร็จก็คืออมตะธรรม เป็นธรรมที่ไม่ตาย นี่**อสังขตธรรม**นี่เป็นธาตุธรรมที่ไม่ตายเพราะบริสุทธิ์ ส่วนสังขตธรรม ธรรมที่ประกอบด้วยปัจจัยปรุงแต่งที่เรากล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นธรรมที่ต้องตายเหมือนพวกเรานี่ ต้องตายทุกคน แต่ธรรมหรือธรรมะหรือคุณธรรมที่บรรลุในขั้น**อรหัตผล** นั้นเป็นธรรมที่ไม่ตายเมื่อบรรลุแล้วหรือตั้งอยู่ไม่ปรากฏความแปรปรวน จึงไม่ปรากฏความเสื่อมสลาย และจึงไม่ปรากฏความเกิดใหม่ และเมื่อเป็นอย่างนี้ธรรมธาตุนั้นที่ชื่อ **พระนิพพานธาตุ** อยู่ที่ไหน แน่นอนไม่มีที่อยู่ในภพ 3 นี่ เพราะในภพ 3 นี้เป็นที่ตั้งของธรรมชาติที่เมื่อตั้งอยู่มีความแปรปรวน ปรากฏความเสื่อมสลาย และจึงปรากฏความเกิดใหม่ ภพภูมิเปลี่ยนไป เป็นสุขติบ้าง ทุกขติบ้าง ไปตามเหตุปัจจัย คือ กรรม เป็นต้น แต่ว่าธรรมชาติที่เป็นธรรมที่บริสุทธิ์ คือ พระนิพพานธาตุ ไม่มีเหตุปัจจัยที่ต้องปรุงแต่ง หรืออีกนัยหนึ่งเหตุปัจจัยปรุงแต่งไม่ได้ เป็นอมตะธรรม เป็นธรรมที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ นั้นชื่อว่าพระนิพพานธาตุ นี่แหระที่พระพุทธองค์ได้ทรงบำเพ็ญบารมีมานาน มุ่งหมายที่จะศึกษาค้นคว้าหาหนทางปฏิบัติให้เข้าถึงธรรมที่ไม่ตาย และจึงไม่ต้องเกิดใหม่ ไม่ต้องแก่ ไม่ต้องเจ็บ ไม่ต้องตายเหมือนกับเห็นปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้อง แม้ตัวพระองค์เอง ก็ยังต้องตายหลีกหนีไม่ได้ คุณธรรมที่ไม่ตายเนี่ยก็ต้องตั้งอยู่กับธาตุธรรมที่ไม่ตาย เป็นเสมือนภาชนะรองรับ คือ พระนิพพานธาตุนั่นแหระ เป็นธรรมชาติที่รองรับหรือเป็นที่ตั้งแห่งคุณธรรมของพระอรหันต์ หรือพระนิพพาน ที่เป็นสภาพเที่ยง ที่เป็นสุขและมีประโยชน์สูงสุดยิ่ง นี่แหระเป็นที่ตั้งอย่างนี้

พระนิพพานธาตุนั้นเมื่อบรรลุในขณะที่ยังมีชีวิตคือครองเบญจขันธ์อยู่ ชื่อว่า "**สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ**" พระนิพพานธาตุที่ยังครองเบญขันธ์อยู่แต่กิเลสหมดแล้ว เบญจขันธ์นั้นชื่อว่า "**อุปาทิ**" คำว่าอุปทิ นี้มีความหมายเป็น 2 นัย

- นัยที่หนึ่ง คือ อวิชชา กิเลส ตัญหา อุปาทาน เหตุแห่งทุกข์ นี้อย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่ง
- นัยที่สอง คือ เบญจขันธ์ มีรูปธรรมหรือรูปขันธ์หนึ่ง กับนามขันธ์ 4 ก็คือธรรมชาติที่รวมเรียกว่าใจ 4 อย่าง หรือเรียกว่า รูปขันธ์ 1 นามขันธ์ 4 หรือย่อลงเป็น รูปธรรม นามธรรม หรือรวมหมด 5 อย่างก็เรียกว่าเบญจขันธ์ หรือ ขันธ์ 5 หรือ 5 กอง

นี่แหระพระอรหันต์บรรลุความเป็นพระอรหันต์ชื่อว่า สอุปาทิเสสนิพพานธาตุ บรรลุพระนิพพานธาตุทั้งที่ยังครองเบญจขันธ์อยู่ แต่กิเลสหมดแล้ว ยังมีอุปทิอย่างหนึ่งที่เหลืออยู่ คือเบญจขันธ์นี้เอง ต่อเมื่อแตกกายทำลายขันธ์แล้ว หรือตายแล้ว พระนิพพานธาตุนั้นยังคงเป็นอมตะธรรมตั้งอยู่ "**น ฐิตสฺส อญฺญถตฺตํ ปญฺญายติ วโย ปญฺญายติ**" เมื่อตั้งอยู่ไม่มีความแปรปรวน "**น วโย ปญฺญายติ**" ไม่มีความเสื่อมสลาย หรือไม่ปรากฏความเสื่อมสลาย "**น อุปฺปาโท ปญฺญายติ**" จึงไม่มีความเกิดใหม่ นี่ตรัสไว้อย่างนี้โดยความหมาย ถ้าแปลตรง ๆ "**น ฐิตสฺส อญฺญถตฺตํ ปญฺญายติ**" เมื่อตั้งอยู่ไม่ปรากฏความแปรปรวน "น **วโย ปญฺญายติ**" ไม่ปรากฏความเสื่อมสลาย "**น อุปฺปาโท ปญฺญายติ**" ไม่ปรากฏความเกิด คำแปลสั้น ๆ มีเท่านี้ แต่โดยความหมายคือ เมื่อตั้งอยู่ไม่ปรากฏความแปรปรวนเพราะไม่มีเหตุปัจจัยให้แปรปรวนไปตามเหตุปัจจัย นี่ข้อหนึ่ง "น **วโย ปญฺญายติ**" ไม่ปรากฏความเสื่อมสลาย เมื่อไม่ปรากฏความเสื่อมสลาย เมื่อไม่แปรปรวนก็ตั้งโด่อยู่นั่น เป็นอมตะธรรม เมื่อเป็นอมตะธรรมเป็นธรรมที่ไม่ตายก็ "**น อุปฺปาโท ปญฺญายติ**" ไม่ต้องเกิดใหม่อย่างนั้นเอง นี่พระองค์ทรงเห็นแจ้ง ทรงรู้แจ้งแล้ว เรียกว่าตรัสรู้แล้ว พระองค์ทรงได้รู้ ได้เห็น และเป็นธรรมชาตินั้นแล้ว

สัตว์โลกเวียนว่ายตายเกิดใน "ทุกขติภูมิ มากกว่า สุขติภูมิ" เพราะอะไร

ทีนี้พระองค์ทรงเห็นพระนิพพานธาตุของใคร ของพระอรหันต์ขึ้นไป พระอรหันต์สาวก พระอรหันต์ปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันต์สัพพัญญูพุทธเจ้า ที่เบญจขันธ์แตกทำลายแล้ว ทรงเห็นประทับอยู่คือพระนิพพานธาตุนั้นนะ ประทับอยู่สถิตย์อยู่ในอายตนะ คือพระนิพพานนั้น พระองค์ทรงเห็นแจ้งธรรมชาติ 2 อย่างนี่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ว่านี้พระนิพพานธาตุนี่แหระเป็นธรรมชาติที่ไม่ตาย ที่พระองค์ทรงแสวงหา บำเพ็ญบุญบารมี เพียงแต่ตั้งมโนปนิธาน ตรึกอยู่ในพระทัยถึง 7 อสงไขยกัปป์ แล้วทรงกล้าเปล่งพระวาจาออกมาว่าเราปารถนาความเป็นพระพุทธเจ้า อีก 9 อสงไขยกัปป์ เมื่อพระญาณแก่กล้าแล้ว ได้ตั้งปนิธานบำเพ็ญบุญบารมีเรียกว่า "**พุทธการกธรรม**" เป็นเวลาต่อมาอีก 4 อสงไขยกับ 100,000 กัปป์ จึงได้บำเพ็ญสมณธรรมใต้ควงไม้ศรีมหาโพธิ์ เมื่อวันเพ็ญเดือนวิสาขะ ในยามต้นแห่งราตรีพระองค์ทรงบำเพ็ญสมถภาวนาเจริญญาณสมาบัติถึง**จตุตฌาน**ให้พระทัยตั้งมั่น ผ่อนใส อ่อนโยน ควรแก่งาน แปลว่าอภิญญาและวิชชานั้นเกิดขึ้น นี่ความสามารถพิเศษ มีทิพโสต ทิพจักษุเป็นต้น ทรงน้อมพระทัยไป **ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ** ญาณระลึกชาติได้ ได้เห็นความเวียนว่ายตายเกิดของสัตว์โลกในสังสารจักรไม่มีที่สิ้นสุด ตายแล้วก็ไปเกิดใหม่ ตายแล้วก็ไปเกิดใหม่มากมายก่ายกอง นับภพนับชาติไม่ถ้วน รวมทั้งพระองค์เองด้วย และก็ ไ**ปทุกขติภูมิ มากกว่า ที่เห็นไปสุขติภูมิ**

นี่ตรงนี้โยมฟังให้ดี ตายแล้วมนุษย์เรานี่ตายแล้วได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก หรือจะได้ไปเกิดเป็นเทพบุตรเทพธิดาในเทวโลก หรือแม้ในพรหมโลกอีก นั้นน้อยนัก แต่ไปเกิดในทุกขติภูมิ คือ ภพภูมิของ เปรต สัตว์นรก อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน มากต่อมาก พระองค์ทรงสลดพระทัย ในยามกลางแห่งราตรี พระองค์ทรงเจริญญาณสมาบัติถึงจตุตฌาน อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้พระทัยสงัดจากกิเลส นิวรณ์ เครื่องกั้นปัญญา พระทัยตั้งมั่น แน่วแน่ ทรงตรวจดูสัตว์โลกแต่ละตัว แต่ละตน แต่ละคน แต่ละท่าน ทรงเห็นแจ้งแทงตลอดว่าเพราะเหตุปัจจัย มีกรรมดีบ้าง กรรมชั่วบ้าง จากบุญกุศล และหรือจากบาปอกุศลบ้าง คือ กิเลส อวิชชา ตัญหา อุปาทาน เป็นเหตุ เป็นปัจจัยปรุงแต่งให้สัตว์โลกได้รับความทุกข์ ความสุขไปตามกรรม หรือไปตามอำนาจของบุญกุศล หรือได้รับทุกข์ไปตามอำนาจของบาปอกุศล หรืออวิชชา กิเลส ตัญหา อุปาทาน ในภพชาติปัจจุบันด้วย และในภพภูมิที่ไปเกิดใหม่ด้วย สัตว์โลกไม่มีวิชชาเรียกว่าอวิชชา ให้รู้เห็นอดีตเหมือนพระองค์ คือระลึกชาติได้ เห็นการเวียนว่ายตายเกิดของสัตว์โลก มนุษย์อย่างเรานี่คือปุถุชนหนาด้วยกิเลสก็เลยเห็นไม่ได้ แต่พระองค์ทรงเห็นแล้วว่าสัตว์โลกย่อมเวียนว่ายตายเกิด ไปทุกขติมากนัก และไม่รู้เห็นอย่างที่พระองค์ทรงเห็นในขณะนั้น คือเห็นว่าสัตว์โลกในอดีต ประกอบกรรมดีบ้าง ชั่วบ้าง มาได้รับผลกรรมเป็นสุขบ้าง เป็นทุกข์บ้าง ไปตามกรรมในภพชาติปัจจุบันและในภพชาติปัจจุบันก็ประกอบกรรมดีบ้าง กรรมชั่วบ้าง ได้รับผลต่อ ๆ ไป อย่างนี้ไม่มีที่สิ้นสุด แต่สัตว์โลกไม่รู้ ไม่เห็นอดีต ไม่เห็นปัจจุบัน ไม่เห็นอนาคต ไม่เห็นกฎแห่งกรรม ไม่เห็นเหมือนอย่างที่พระองค์ทรงเห็นอยู่ในขณะนี้ และไม่เห็นเหตุปัจจัยให้เกิดความทุกข์อื่น ๆ อีก คือ ไม่เห็นเหตุในเหตุไปถึงต้นต้นเหตุให้เกิดทุกข์ นี้ในยามปลายแห่งราตรีพระองค์ทรงวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหลาย ได้พบว่าเพราะอวิชชา ความไม่มีวิชชาให้เห็นแจ้ง รู้แจ้งดังกล่าวนั้นแหระ เป็นเหตุให้สัตว์โลกหลงคิดผิด รู้ผิด เห็นผิด มีความเห็นผิด ไม่รู้บาป บุญ คุณ โทษ ตามที่เป็นจริง จึงปล่อยใจให้เป็นไปตามอำนาจของกิเลส หรืออวิชชา ความไม่รู้นั่นแหระ และก็ตัญหา อุปาทาน ประพฤติผิด ๆ ไปตามอำนาจของกิเลส โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไม่รู้อดีต ไม่รู้อนาคต ไม่รู้ทั้งอดีต ไม่รู้ทั้งอนาคต ไม่รู้เหตุปัจจัยเหตุในเหตุไปจนถึงต้นต้นเหตุให้เกิดทุกข์ และไม่รู้อริยสัจ 4

ความจริงแท้ 4 ประการ ว่า ความทุกข์ของสัตว์โลกมีอย่างนี้ ไม่ใช่แค่เท่าที่เห็น อะไรเป็นเหตุแห่งทุกข์ สัตว์โลกก็ไม่รู้ พระองค์ทรงเห็นแล้วว่าเพราะ กิเลส อวิชชา ตัญหา อุปาทานนี้เอง เป็นเหตุเป็นปัจจัย ดลจิต ดลใจให้สัตว์โลกหลงคิดผิด หลงรู้ผิดแล้วก็ประพฤติผิด ๆ เรียกว่าผิดศีล ผิดธรรม นำต้นไปสู่ความทุกข์ ความเดือดร้อน ทั้งในภพชาติปัจจุบัน และภพชาติต่อ ๆ ไป ไม่มีที่สิ้นสุด และประการสำคัญคือไม่รู้อริยมรรค ข้อปฏิบัติที่จะนำตนไปสู่ความพ้นทุกข์ คือนำตน หรือศึกษาปฏิบัติธรรมให้เห็นแจ้ง รู้แจ้ง ในสภาวธรรมและอริยสัจธรรมตามที่เป็นจริง ได้รู้บาป บุญ คุณ โทษ ตามที่เป็นจริง ได้เลิกละ ความประพฤติ ปฏิบัติที่ไม่ดี ที่จะนำไปสู่ความทุกข์เดือดร้อน ให้ปฏิบัติอยู่แต่ในคุณความดี เป็นบุญ เป็นกุศล นำตนไปสู่ความดี และสันติสุข และอริยมรรคมีองค์ 8 นั้น ยังเป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความพ้นทุกข์ ถึงบรมสุขอย่างถาวร คือ ถึงมรรคผล นิพพาน ที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ และเป็นบรมสุขอย่างถาวร ตามที่พระองค์ทรงเห็นแจ้ง รู้แจ้ง และพระองค์ทรงบรรลุคุณธรรมแล้ว ณ บัดนั้น ด้วยอาสวักขยญาณ และบรรลุพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ ญาณคุณเครื่องช่วยในการตรัสรู้ทั้งหมด ทรงเห็นแจ้งโลกทั้งหมด ว่าสัตว์โลกเป็นไปตามกรรม ใครทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ทรงแจกแจงรายละเอียดด้วยความเห็นแจ้งรู้แจ้งว่า อย่างไรชื่อว่าความดี อย่างไรชื่อว่าความชั่ว พระองค์จึงตรัสสอน เวไนยสัตว์ สัตว์ที่พอจะรับฟัง ตั้งใจฟัง จะได้รู้บาป บุญ คุณ โทษ ตามที่เป็นจริง รู้เห็นเหตุปัจจัยว่าทำไมต้องปฏิบัติธรรม ถ้าไม่ปฏิบัติธรรม ประพฤติผิดศีลผิดธรรม เพราะความโง่เขลา เบาปัญญาแล้ว จะได้รับทุกข์อย่างไร กล่าวโดยย่อ จะได้รับผลเป็นความทุกข์เดือดร้อนในภพชาติปัจจุบัน และเป็นเหตุให้ต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารจักรไม่มีที่สิ้นสุด และก็มีแนวโน้มไปสู่ทุกขติ ไปเกิดเป็น เปรต สัตว์นรก อสุรกาย มากต่อมาก ยากที่จะกลับคืนมาสู่สุขติภพ พระพุทธองค์ทรงเห็นทุกข์ของสัตว์โลกทั้งหลายที่เป็นไปตามกรรมหรือเหตุปัจจัย ทรงเหตุหนทางปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ ให้ถึงความเจริญและสันติสุข และบรมสุขอย่างถาวรได้ ใครปฏิบัติได้ตามธรรมนี้ ก็ได้รับผลไปตามส่วน ใครไม่ได้ปฏิบัติก็ไม่ได้รับผลตามส่วน ผู้ที่ไม่ได้มาศึกษาสัมมาปฏิบัติก็ไม่รู้ ไม่เข้าใจ นี่แหระคือเหตุผลว่าทำไม ผู้มีปัญญาจึงพึงต้องมาศึกษาสัมมนาปฏิบัติ คำว่าผู้มีปัญญานะพอจะเห็นแสงสว่างเหมือนกับคนที่อยู่ในห้องมืด พอเห็นทางสว่างนิดหนึ่งปลายอุโมงค์ หรือเห็นข้างนอกหน่อยหนึ่งว่ามันสว่างก็เข้ามาสู่แสงสว่างนั้น เดินไปสู่แสงสว่างนั้น หรือดำเนินไปสู่แสงสว่างนั้น คือปฏิบัติธรรม และต้องศึกษาว่าปฏิบัติทางไหนมันถึงจะไปสู่แสงสว่างได้ คือปัญญา รู้บาป บุญ คุณ โทษ รู้ทางเจริญ ทางเสื่อมแห่งชีวิต ตามที่เป็นจริง ยิ่ง ๆ ขึ้นไปก็จะสามารถเลิก ละ ข้อปฏิบัติที่นำไปสู่โทษ ความทุกข์ เดือดร้อน และให้ปฏิบัติอยู่แต่ในคุณความดี นำต้นไปสู่ความเจริญและสันติสุข และถึงความพ้นทุกขได้ในที่สุด ตามรอยบาทพุทธองค์ นี่คือ เหตุผลว่าทำไมเราต้องมาศึกษาสัมมาปฏิบัติ

การสละทรัพย์อย่างผู้มีปัญญา

พระ ท่านเป็นพุทธบริษัทที่ 1 ที่มีภาระหน้าที่ ด้วยความสำนึกเมื่อมาบวชว่า “**สัพพะทุกขะ นิสสะระณะนิพพานะ สัจฉิกะระณัตถายะ**” ว่า ที่มาบวชนี่เพื่อสลัดตนออกจากทุกข์ทั้งปวง เพื่อทำนิพพานให้แจ้ง นี้คือภาระหน้าที่สำคัญเฉพาะตัวของนักบวชในพระพุทธศาสนา ทีนี้จะประพฤติ ปฏิบัติอย่างไรนั้น ก็กล่าวโดยย่อ ปฏิบัติศีลอันยิ่ง ปฏิบัติจิตอันยิ่ง และปฏิบัติปัญญาอันยิ่ง หรือโดยทางศีล สมาธิ ปัญญา นี่กล่าวโดยพระภิกษุ แต่ญาติโยมละ ญาติโยมก็ปฏิบัติ ทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล ทานกุศล ก็เพื่อเสียสละ เสียสละกิเลส ความเห็นแก่ตัว ความโลภจัด ไปอนุเคราะห์ สงเคราะห์ผู้อื่น ที

นี้การไปอนุเคราะห์ส่งเคราะห์ผู้อื่นก็ต้องมีปัญญา ว่าเราเสียสละไปก็เหมือนไปปลูกพืช ใจเราต้องการให้สิ่งที่เราสละแล้วนี้ไปเกิดประโยชน์ให้ดีที่สุด เหมือนเราจะปลูกพืชพันธุ์ไม้ที่ดีให้มันได้ผลดีที่สุด ก็จำเป็นจะต้องเลือกที่ดิน ที่ดินตรงไหนมันดีนี่แหระถ้าที่ดินตรงไหนมันดีปลูกพืชมันก็งาม เลือกดินดีแล้วก็ยังไม่พอ ตัวเราเองก็ต้องศึกษาด้วยว่าทำยังไงดินมันถึงจะดีและทำอย่างไรดินจึงจะปราศจากศัตรูพืช ก็ต้องศึกษาทำความเข้าใจ ว่าเราจะทำกุศลคุณความดี มีทานกุศลเป็นต้น จะไปทำที่ไหน ที่เรียกว่าดินดีหรือดินอุดม กล่าวง่าย ๆ ก็คือว่าดินที่ปลูกพืชอะไรแล้วพืชนั้นมันงาม ไม่มีศัตรูพืช ดินไม่เป็นกรดไม่เป็นด่าง ก็คือเปรียบได้ดั่งว่าไป**ทำบุญกับบุคคลหรือคณะบุคคลที่ตั้งใจประพฤติปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ และกระทำคุณประโยชน์ให้การศึกษาอบรม สั่งสอน เผยแพร่ธรรมะของพระพุทธเจ้า** นี่แหระดินอุดม สูงขึ้นไปก็ถึงพระอริยเจ้าถึงพระพุทธเจ้า ตอนนี้พระอริยเจ้าก็อาจจะมีหรือไม่มีอยู่ตรงไหนก็แล้วแต่ และหรืออาจจะมีพระโพธิสัตว์อยู่เราก็ไม่รู้ คนที่เขารู้เขาก็เฉย พระอริยเจ้าท่านก็เฉย เราก็ไม่รู้ ปุถุชนอย่างเราก็ไม่รู้ ก็ไม่เป็นไร **เอากริยาไว้เบื้องต้น บุคคลใด นักบวชใด หรือพระภิกษุสามเณรใดมีวัตรปฏิบัติที่งดงาม ตั้งใจประพฤติปฏิบัติขัดเกลากิเลส ประพฤติปฏิบัติศีล สมาธิ ปัญญา ให้ยิ่งขึ้นไป เอาละใช่ได้ละ ตรงนี้ดินดีพอสมควร เปรียบได้อย่างนั้น แล้วเราก็ต้องเรียนรู้ด้วยว่าเมื่อมาปลูกพืชแล้วเราก็ต้องดูแล หมายความว่า เรามาปลูกเฉย ๆ ไม่รดน้ำได้ไหม ไม่ได้ เพราะไม้ต้องการน้ำ ต้องการปุ๋ย ต้องการการป้องกันศัตรูพืช ไม่ว่าจะเป็นวัชพืช หรือสัตว์ สัตว์เล็ก สัตว์น้อย เพลี้ย หนอน เป็นต้น ก็ต้องดูแลระวังป้องกัน ฉันใด ผู้ที่กระทำบุญกุศล ก็ต้องกระทำตนเองให้บริสุทธิ์ ด้วยการเสียสละทาน มีบริจาคทาน สงเคราะห์ อนุเคราะห์ผู้อื่น รักษาศีล นี่แหระป้องกันศัตรูพืช และเจริญภาวนาให้มีปัญญาเห็นแจ้งในสภาวธรรมและอริยสัจธรรมตามที่เป็นจริง ตามรอยบาทพระองค์** นี่แหระจะเข้าสู่คุณธรรมที่สูงไปเรื่อย ๆ เหมือนกับเราปลูกต้นไม้แล้วคอยดูแล ประคบ ประหงม รดน้ำ พรวนดิน ใส่ปุ๋ย ระวังศัตรูพืช พืชพันธุ์ก็งอกงามให้ผลดี พื้นดินก็ต้องดีพันธ์พืชก็ต้องดี การดูแลก็ต้องดี นั่นแหระผู้มีปัญญาตรงนี้แหระ จึงมาศึกษาปฏิบัติธรรมว่าทำอย่างไรจึงจะดี ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปจนพ้นทุกข์ถาวร มันต้องทำ ถ้าไม่ทำก็ตัวใครตัวมันช่วย**ไม่ได้ ศาสนาพุทธไม่บังคับใคร เป็นศาสนาสำหรับผู้มีปัญญา ไม่ใช่สำหรับคนโง่ ที่จะต้องมานั่งบังคับกัน ที่ว่ามีปัญญา คือ พอรู้ว่าอะไรเป็นเหตุปัจจัยแห่งความทุกข์ อะไรเป็นเหตุปัจจัยแห่งความสุข ก็คือความดี ความชั่ว ตามที่เป็นจริงด้วยนะ** ***<u>ไม่ใช่หรอกลวงกัน</u>*** นี่ตรงนี้เป็นเรื่องสำคัญ พระพุทธศาสนาเราเป็นอย่างนี้ เมื่อไม่มีการบังคับคนโง่ก็ไม่มา บอกกันไปตรง ๆ เลย ไม่เห็นคุณของพระพุทธศาสนา แต่คนมีปัญญาเขาเข้ามาศึกษาเขาก็จะรู้ บาป บุญ คุณ โทษ ตามที่เป็นจริง **หลวงพ่อจะเน้นคำว่า "ตามที่เป็นจริง"** เพราะสอนกันทั่วโลก อย่างงี้ดี อย่างงี้ไม่ดี สอนกันทั้งนั้น แต่ดีมาก ดีน้อย ดีไปจนถึงความพ้นทุกข์หรือเปล่า นี้คำสอนแต่ละคำสอน มาจากแต่ละแหล่ง แต่ละลัทธิศาสนา จึงต่างกันตรงนี้ **จริงอยู่เราพูดภาษาธรรมดา แบบว่าผู้ดีพูดกัน ก็ว่าแต่ละศาสนา แต่ละลัทธิ ดีทั้งนั้น ใช่ ดี หลวงพ่อก็พูดอย่างนั้น แต่ไม่ได้บอกว่า ดีมาก ดีน้อย บอกว่าดี คือความดีมีอยู่ แต่ที่ผิดพลาด ไม่ถูกต้องตามหลักธรรม ตามหลักธรรมชาติตามที่เป็นจริงมีไหม อันนี้เราไม่ได้พูดกัน พูดกันเดี๋ยวเถียงกัน ทะเลาะกัน** ***<u>เราไม่เถียงและเราก็ไม่ทะเลาะกับใคร เรามาปฏิบัติให้เห็นแจ้งรู้แจ้ง</u>*** **แล้วเราก็จะถึงบางอ้อเอง** และก็ปฏิบัติเอง ไม่ต้องไปตำหนิใคร เรื่องมันก็มีเท่านี้ ลงท้ายเราก็ปล่อยวาง แม้แต่กระทั่งคนในครอบครัวเดียวกัน คนหนึ่งอาจจะเป็นคนดีปฏิบัติได้ ชักนำคนอื่นให้มาปฏิบัติดี เขามาก็ดี เขาไม่มาก็ต้องปล่อยวาง **ปล่อยวางนะ ถ้าคุณไม่ปล่อยวางคุณก็หนัก** เดี๋ยวเป็นเรื่อง **หนักก็เกิดกิเลส อ้าวเป็นเรื่องอีกแล้ว** เพราะฉะนั้น แนะนำด้วยดีแล้ว ไม่ว่าทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล ใครเขาพอมีปัญญาที่ส่องสว่างเร็ว กิเลสบาง พอสกิด

นิดหน่อยก็รู้เลย ก็มาศึกษาสัมมาปฏิบัติด้วยกัน มาประกอบการบุญการกุศลด้วยกัน ถ้าอย่างนี้ก็เป็นบุญ เป็นกุศลของทั้งสองฝ่าย ทั้งผู้ชักนำหรือผู้เป็นตัวอย่างที่ดี และปฏิบัติตาม นำมาสู่ที่ศึกษาสัมมาปฏิบัติก็จะได้รับผลดีแก่ทุกท่าน นี้คือเหตุผลของการที่ผู้มีปัญญาทุกท่านมาศึกษาสัมมนาปฏิบัติ